

Förslag till
Budget 2024
Plan 2024-2025

2023-06-30
Vänsterpartiet

Inledning

Budget för 2024 med plan för 2025 och 2026 har tagits fram av den politiska oppositionen Vänsterpartiet.

Varje år antas en kommunal budget i enlighet med kommunfullmäktiges majoritet. Vänsterpartiet presenterar en alternativ budget som visar att en annan politik är möjlig, en reell vänsterpolitik.

Vi vet att investeringar i människor, särskilt under barndomen, skapar en bättre framtid för både individen och samhället. Det goda i dessa investeringar visar sig bland annat genom att fler utbildar sig och klarar skolan, arbetar och kan försörja sig, har en rik fritid och en god hälsa. Att barn växer upp under trygga förhållanden måste vara en av samhällets grunduppgifter. För detta behövs ett hållbart socialt arbete och en stabil samhällsorganisation.

Bostaden är en förutsättning för ett drägligt liv och egen försörjning. Bostadspolitiken har en direkt effekt på människors livsvillkor. Alla människor ska ha möjlighet till en egen bostad till en rimlig kostnad. Bostad är en social rättighet och i Orust kommun ska det vara självklart att ingen människa ska vara ofrivilligt hemlös.

Kommunen har ett ansvar att skapa möjligheter och förbättra livsvillkoren för människor som lever i långvarigt försörjningsstöd. Fokus måste alltid ligga på att hitta möjligheter till egen försörjning.

Klimatfrågan är en ödesfråga som berör alla och som kräver åtgärder NU för att vi ska kunna uppnå nödvändiga klimatmål. Vi måste även bryta konsumtionsmönster för att få ett mer hållbart samhälle. Pandemi, krig och miljökatastrofer kan ses som en påminnelse om att vi är sårbara och att vi behöver mer av långsiktigt och nytt tänkande.

Det behövs ett feministiskt perspektiv inom alla politikområden i kommunen. Fortfarande är män som grupp överordnade kvinnor och redan som barn uppfostras flickor och pojkar att ta olika mycket plats i samhället. Jämställdhetsperspektivet ska synliggöras i Orust kommuns budget och i andra politiska beslut. För Vänsterpartiet handlar feministisk politik om jämlikhet mellan kvinnor och män. Vänsterpartiet vill att arbetet för jämställda löner och arbetsvillkor ska genomsyra arbetet i kommunen. Det ska råda nolltolerans mot sexuella trakasserier och ofredanden på kommunens arbetsplatser och chefer och arbetsledare ska ges fortbildning på området.

Arbetsmarknad

Arbete är en förutsättning för egen försörjning och därför måste den kommunala politiken ha inriktningen att minska den ofrivilliga arbetslösheten, även om den är låg i Orust kommun.

Kultur- och- fritid

För en socialt hållbar kommun är kultur, fritid och mötesplatser nödvändiga. Inte minst för att kommunen ska vara attraktiv att bo i även för ungdomar.

Förslag på satsningar och uppdrag:

- Vänsterpartiet vill satsa på fritidsgårdarna så att verksamheten håller hög kvalitet.
- Det behövs ökade bidrag till föreningsverksamheten inom kommunen.
- Vid planering av nya bostadsområden ska det också planeras för kultur- och fritidsaktiviteter i anslutning till dessa.

Vård/äldreomsorg

Arbetet i hemtjänst och på äldreboenden ska organiseras så att det skapas en god arbetsmiljö, och är den bra så ökas också kvaliteten på omsorgen. Möjlighet till personalinflytande utvecklar verksamheten.

Kommunens skattefinansierade vård- och omsorgsboenden ska även fortsatt drivas i egen regi, inte av privata företag med vinstintressen.

Förslag på satsningar och uppdrag:

- Arbetet i hemtjänst och på äldreboenden ska organiseras så att det skapas en god arbetsmiljö, och för detta kan det behövas ökade resurser.
- Kommunen ska planera och förbereda för möjligheten att införa en arbetstidsförkortning med bibehållen lön inom kommunens äldreboenden.

- Vänsterpartiet vill att det kontinuerligt erbjuds vidareutbildning till redan anställda inom omsorgen, då det är en satsning som ger långsiktiga positiva effekter i verksamheten.

Social omsorg

Investeringar i människor, särskilt under barndomen ger vinst på längre sikt. Att barn växer upp under trygga förhållanden är en av samhällets grunduppgifter. För detta behövs ett hållbart socialt arbete och en stabil samhällsorganisation.

Det är av vikt att asylsökande ensamkommande barn och unga som kommer till Sverige på flykt från krig och förföljelse ges en trygg start och ska även i framtiden erbjudas möjlighet att bo kvar i kommunen under sin studietid.

Psykisk ohälsa och beroendeproblematik är ett växande folkhälsoproblem. Kvinnor som lever i missbruksmiljöer är som grupp särskilt sårbara och behöver prioriteras.

Förslag på satsningar och uppdrag:

- I Orust kommun ska ingen vara ofrivilligt hemlös. En bidragande faktor till hemlöshet är att ha blivit avhyst från en tidigare bostad. Därför anser Vänsterpartiet att vräkningsförebyggande arbete är viktigt, samt att kommunen arbetar utifrån modellen Bostad Först.
- När behov finns av vård av unga ska kommunen söka goda placeringslösningar i samråd med andra kommuner.

Utbildning

Skolan ska vara likvärdig och ge alla elever samma möjligheter till en bra utbildning. En likvärdig skola nås genom att varje elev ges de möjligheter de behöver för att klara sin skolgång oavsett vilken skola de går i, oavsett var i Orust kommun de bor.

Utbildningen i kommunen ska främja möten och motverka segregation.

Förslag på satsningar och uppdrag:

- Tillgången till stödjande personalfunktioner i utbildningen behöver stärkas.
- Vidareutveckla verksamheten så att det ger elever mer likvärdiga förutsättningar.
- Utveckla stödet för läsläsning så det blir tillgängligt för alla elever.
- Aktivt arbeta för att modersmålsundervisningen sker under ordinarie skoldag.

Samhällsbyggnad

Vänsterpartiet anser att det behöver ske en drastisk förändring när det gäller transporter för att uppnå målen om kraftigt minskade koldioxidutsläpp. Vänsterpartiet vill därför att Orust kommun aktivt agerar för att förbättra möjligheterna till kollektivtrafikåkande.

Planeringen av nya bostäder bör ha sin grund i ett socialt hållbarhetstänkande.

Förslag på satsningar och uppdrag:

- Kollektivtrafik för barn och ungdomar ska ha målsättningen att vara avgiftsfri
- Vänsterpartiet vill att kommunen får i uppdrag att fortsätta arbetet med att tillvarata gamla vägar för att skapa fler säkra cykelvägar, och på så sätt kan vi knyta ihop våra lokalsamhällen
- Kommunen ska fortsätta att bygga ut med solcellspaneler på de kommunala fastigheternas takytor.
- Miljöbedömningar ska göras när kommunen arbetar för att locka olika industrisatsningar till kommunen.
- Kommunens byggnation av bostäder ska ha inriktningen att det ska byggas hyreslägenheter med rimliga hyror, så att det möjliggör boende med god kvalitet för kommunens invånare.
- Innan kommunen säljer ut fastigheter skall det undersökas om det går att konvertera fastigheterna/lokalerna till bostäder eller kommunal verksamhet.

Politiska prioriteringar

Vänsterpartiet vill göra följande politiska prioriteringar under planperioden:

Sektor omsorg

- Förbereda för arbetstidsförkortning i vården med bibehållen lön.
- Arbeta med målet att öka personalinflytandet i vården.
- Fortsätta söka samarbete med kommuner i vår geografiska närhet för att utveckla hemmaplanslösningarna. Det blir bättre både för de som behöver kommunens stöd och för att åstadkomma en mer kostnadseffektiv verksamhet.

Sektor lärande

- Alla elever ska ges goda förutsättningar för att klara skolans mål. Fler stödjande personalfunktioner, elevassistenter och specialpedagoger behöver anställas. Till detta behövs nya resurser.
- Alla elever ska få ett likvärdigt stöd för att klara läxorna.
- Kommunen ska följa Skolverkets riktlinjer om mindre barngrupper i förskolan alla dagar i veckan.
- Flexibel planering av kulturskolans undervisning för att möjliggöra allas deltagande.

Sektor samhällsutveckling

- Kommunen ska aktivt arbeta för att utveckla cykelvägarna på Orust.
- Satsa mer på fritidsverksamhet för ungdomar.
- Öka föreningsstödet. Med detta följer villkor med att man bevisligen bedriver ett arbete för att öka förståelsen mellan olika grupper i samhället.
- Avgiftsfri kollektivtrafik för barn och ungdomar.
- Lägga solceller på takytorna på kommunens fastigheter.
- Varje kommunalt nybygge ska i möjligaste mån byggas som ett passivhus och gärna i trä.
- I samråd med regionens nämnd för infrastruktur och kollektivtrafik arbeta för en effektivare och mer attraktiv kollektivtrafik.

Budgetförändringar jämfört med kommunstyrelsens budgetförslag

Nedanstående förändringar utgår från budgetram 2023 och gäller från 2024 om inget annat anges.

- Budgeten bygger på en höjd skattesats med 25 öre från år 2024, vilket innebär en skattesats på 22,76 kr. Det ger ca 10 mnkr mer i skatteintäkter per år jämfört med 2023 års skattesats och 12,1 mkr mer i skatteintäkter år 2024 än i kommunstyrelsens förslag.
- Sammantaget uppgår satsningarna till verksamheterna till 12-28 mnkr utöver det som ligger i kommunstyrelsens förslag.
- Sektor ledning och verksamhetsstöd får utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag 0,25 mnkr från år 2024 till en satsning på höjt friskvårdsbidrag från dagens nivå på 800 kr till 1 200 kr per år och anställd.
- Sektor lärande får utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag 10,35 mnkr från år 2024 och från 2025 15,35 mnkr. Satsningen finansierar fler pedagoger/mindre barngrupper i förskolan under fem dagar i veckan med 4,6 mnkr, en utökning av personalresurser i grundskolans verksamhet för 5 mnkr, läxhjälp 0,25 mnkr samt fler tjänster i kulturskolan 0,5 mnkr. Från 2026 ges grundskolan ytterligare 5 mnkr för utökning av personalresurser.

- Sektor omsorg får utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag 0,7 mnkr år 2024 för att utreda arbetstidsförkortning inom vård och omsorg, vilket införs från år 2025 till en kostnad på 5 mnkr. Från år 2026 tillförs sektorn 4 mnkr till personalutökningar.
- Sektor samhällsutveckling får utöver det som finns i kommunstyrelsens förslag 1,6 mnkr från år 2024 och ytterligare 1,4 mnkr från år 2025 och ytterligare 0,4 mnkr från år 2026. Satsningen finansierar drift och underhåll av vandringleder med 0,2 mnkr, mer fritidsaktiviteter 1 mnkr år 2024 och ytterligare 1 mnkr från år 2025 samt ökat föreningsbidrag till alla föreningar med 0,4 mnkr mer än majoritetens förslag år 2024. År 2025 höjs föreningsbidraget med ytterligare 0,4 mnkr och år 2026 ytterligare 0,4 mnkr.

Investeringar och nyupplåning

Vänsterpartiet föreslår samma investeringsnivå under planperioden som i kommunstyrelsens förslag.

Årets resultat och finansiella mål

Årets resultat budgeteras år 2026 högre än kommunstyrelsens förslag, övriga år något lägre. Resultatet motsvarar 0,2 % av skatter och bidrag år 2024, 2,9 % år 2025 och 3,5 % år 2026. Det finansiella målet självfinansieringsgraden av nettoinvesteringar är högre än i kommunstyrelsens förslag på grund av bättre resultat. Soliditetet är marginellt lägre jämfört med kommunstyrelsens förslag.

Driftsbudget

Driftsbudget mnkr	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Politisk verksamhet	-14,2	-14,2	-13,8	-14,6
Sektor ledning och verksamhetsstöd	-77,9	-77,2	-76,9	-76,9
Sektor lärande	-413,6	-429,1	-431,2	-427,8
Sektor omsorg	-430,4	-440,2	-449,4	-456,7
Sektor samhällsutveckling	-80,9	-82,6	-85,7	-86,1
Affärsdrivande Vatten och avlopp	0,0	0,0	0,0	0,0
Affärsdrivande Renhållning	0,0	0,0	0,0	0,0
Ofördelad budget (lön, pris, kap, hyra, lokalv, kost)	-17,1	-69,3	-102,9	-142,7
Summa nämndsverksamhet	-1 034,0	-1 112,7	-1 160,0	-1 204,9
Pensionskostn/skuldförändr. avseende semesterlön/arbetsgivaravg.	-18,6	-32,0	-6,1	-4,0
Försäljning fastigheter, mark	5,0	5,0	2,0	0,0
Återlagda kapitalkostnader (internränta)	18,3	36,5	40,9	46,7
Kommunstyrelsens medel till förfogande	-1,0	0,0	0,0	0,0
Summa nettokostnad	-1 030,3	-1 103,2	-1 123,2	-1 162,2
Skatteintäkter	866,7	914,2	957,8	1 002,5
Generella statsbidrag	204,0	222,4	225,1	233,9
Finansiella intäkter	1,5	1,8	1,8	1,9
Finansiella kostnader	-17,3	-32,7	-27,7	-32,3
Resultat	24,6	2,5	33,8	43,8

Ramförändringar mellan åren

Ramförändringar mnkr	År 2024	År 2025	År 2026
Politisk verksamhet			
Ingående budget	14,2	14,2	13,8
Budget 2023-2025 förändrad budgettram	0,4	-0,4	
Budget 2024-2026 minskad budgettram	-0,50		
Budget 2024-2026 ötkad budgettram, satsning/prioritering	0,15		0,8
Ny budgettram	14,2	13,8	14,6
Sektor ledning och verksamhetsstöd			
Ingående budget	78,0	77,2	76,9
Budget 2023-2025 förändrad budgettram	-1,3	-1,0	
Budget 2024-2026 ötkad budgettram, satsning/prioritering	0,5	0,7	
Ny budgettram	77,2	76,9	76,9
Sektor lärande			
Ingående budget	413,6	429,1	431,2
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	2,3	-1,3	-2,4
Budget 2023-2025 förändrad budgettram	0,6	-0,9	
Budget 2024-2026 minskad budgettram	-1,8	-0,7	-1,0
Budget 2024-2026 ötkad budgettram, satsning/prioritering	14,4	5,0	
Ny budgettram	429,1	431,2	427,8
Sektor omsorg			
Ingående budget	430,1	440,2	449,4
Volymförändring övergripande resursfördelningsmodell	4,9	4,4	3,3
Budget 2023-2025 förändrad budgettram	-1,5	0,5	
Budget 2024-2026 ötkad budgettram, satsning/prioritering	6,7	4,3	4,0
Ny budgettram	440,2	449,4	456,7
Sektor samhällsutveckling			
Ingående budget	80,9	82,6	85,7
Budget 2023-2025 minskad budgettram	-0,3	-0,3	
Budget 2024-2026 ötkad budgettram, satsning/prioritering	2,0	3,4	0,4
Ny budgettram	82,6	85,7	86,1